

Debat: Harmoniemodel versus conflictmodel

Korte omschrijving werkvorm:

U gaat met de klas twee keer een beslissing proberen te nemen over hetzelfde vraagstuk; één keer volgens het harmoniemodel en één keer volgens het conflictmodel. Het sociaal akkoord, afgesloten tussen kabinet, werkgevers en vakbonden, wordt ook wel een typisch staaltje van polderen genoemd. Maar wat is dat nu eigenlijk? Is dat een beslissing nemen op basis van harmonie, op basis van conflict, of geen van beide?

Leerdoel:

De leerlingen leren gangbare maatschappelijke modellen om te beslissen: het harmoniemodel en het conflictmodel. Ook kunnen ze het poldermodel plaatsen bij één van deze modellen.

Duur:

ca. 30 minuten.

Handleiding:

1. Leg uit dat in Nederland werkgevers en werknemers (vakbonden) vaak tegengestelde belangen hebben. Daar kun je op verschillende manieren mee om gaan. De ene manier wordt wel het harmoniemodel genoemd en de andere manier het conflictmodel.
2. U gaat nu met de klas beide manieren simuleren met een fictief vraagstuk. U vraagt daarvoor zes leerlingen naar voren. Zij gaan onderhandelen. De rest van de klas observeert en doet mee in de discussie achteraf.
3. De zes leerlingen verdeelt u in twee groepen van drie leerlingen. Bij voorkeur laat u de twee groepjes tegenover elkaar plaatsnemen. U geeft elk groepje een opdrachtkaart. Vervolgens vraagt u ze in eerste instantie om tot een beslissing te komen op basis van conflict. Ze krijgen hiervoor een aantal tips. De rest van de klas ziet deze tips niet. Zij moeten tijdens het observeren ontdekken wat kenmerken zijn van het conflictmodel.
4. Na enkele minuten legt u de onderhandelingen stil. Wat heeft de rest van de klas gezien? Geef een aantal leerlingen het woord. Vraag ook aan de leerlingen of er uiteindelijk een beslissing is genomen. Zo ja, zijn beide partijen tevreden? Zo nee, waarom niet? De kans is groot dat er geen beslissing is genomen. Beide partijen hebben namelijk in hun opdracht staan dat ze de tegenstellingen moeten uitvergroten en voet bij stuk moeten houden. In werkelijkheid gaat dit niet altijd zo. Soms houdt de ene partij voet bij stuk, maar wil de andere partij heel graag tot een oplossing/besluit komen. In dat geval kan er ook wel een uitkomst zijn, maar is het de vraag of beide partijen tevreden zijn. In het conflictmodel is veel sprake van forceren/opstand om iets gedaan te krijgen.
5. U vraagt nu zes andere leerlingen naar voren te komen. Ook deze leerlingen verdeelt u in twee groepen en geeft u elk een opdrachtkaart. Dit keer is de opdracht dat ze een beslissing nemen op basis van harmonie. Beide groepjes krijgen een aantal tips. De rest van de klas observeert weer en probeert kenmerken te ontdekken van het harmoniemodel.

6. Na enkele minuten legt u de onderhandelingen stil. U herhaalt stap 4. Ook nu is het de vraag of er een besluit genomen is. De tijd is kort en water bij de wijn doen is moeilijk als er maar één vraagstuk op tafel ligt. Wel hebben de groepjes – als het goed is – minder de tegenstellingen uitvergroot, maar zijn ze op zoek gegaan naar het gezamenlijk belang.
7. Eindig met de klassikale vraag of het sociaal akkoord nu tot stand gekomen is op basis van het harmoniemodel of op basis van het conflictmodel. De leerlingen hebben vast gehoord of gelezen dat er gesproken wordt over het poldermodel. Het poldermodel lijkt het meest op het harmoniemodel. Werkgevers, werknemers en kabinet sluiten in het belang van de economie (= een gezamenlijk belang) compromissen. Natuurlijk zijn werkgevers, werknemers en het kabinet niet met elk punt uit het akkoord even blij, maar ze zijn wel allemaal tevreden met het eindresultaat. Wat als werkgevers, werknemers en het kabinet er nu niet uitgekomen waren? Wellicht was er dan toch ingezet op het conflictmodel, bijvoorbeeld door de werknemers. Een voorbeeld van het conflictmodel is dat vakbonden werknemers oproepen om te gaan staken.

Opdrachtkaarten

Ronde 1: Beslissen op basis van het conflictmodel

Opdracht voor groep 1

Wie zijn jullie?

Groep groen

Wat willen jullie?

Meer groene stenen in de dorpsstraat. De dorpsstraat heeft nu alleen zwarte stenen.

Wat is jullie strategie?

- Jullie willen alleen groene stenen. Iets anders is voor jullie niet bespreekbaar.
- Jullie proberen de tegenpartij er van te overtuigen dat groene stenen beter en mooier dan gele stenen zijn.
- Luistert groep geel niet? Dreig dan dat jullie de hele straat groen spuiten met een spuitbus... dus groep geel kan maar beter akkoord gaan met een paar groene stenen.

Opdracht voor groep 2

Wie zijn jullie?

Groep geel

Wat willen jullie?

Meer gele stenen in de dorpsstraat. De dorpsstraat heeft nu alleen zwarte stenen.

Wat is jullie strategie?

- Jullie willen alleen gele stenen. Iets anders is voor jullie niet bespreekbaar.
- Jullie proberen de tegenpartij er van te overtuigen dat gele stenen beter en mooier dan groene stenen zijn.
- Gaat groep groen dreigen? Dreig dan terug. Zeg bijvoorbeeld dat jullie je vastketenen aan de straat als zij toch groene stenen willen plaatsen.

Ronde 2: Beslissen op basis van het harmoniemodel**Oprichting voor groep 1****Wie zijn jullie?**

Groep groen

Wat willen jullie?

Meer groene stenen in de dorpsstraat. De dorpsstraat heeft nu alleen zwarte stenen.

Wat is jullie strategie?

- Jullie weten dat groep geel eigenlijk iets anders wil. Daarom zoeken jullie naar het gemeenschappelijke belang: beide partijen willen graag kleur in de zwarte straat.
- Vraag aan groep geel of een tegenprestatie misschien helpt. Jullie doen iets voor groep geel, waardoor groep geel toch een paar groene stenen wil.

Oprichting voor groep 2**Wie zijn jullie?**

Groep geel

Wat willen jullie?

Meer gele stenen in de dorpsstraat. De dorpsstraat heeft nu alleen zwarte stenen.

Wat is jullie strategie?

- Jullie weten dat groep groen eigenlijk iets anders wil. Daarom zoeken jullie naar het gemeenschappelijke belang: beide partijen willen graag kleur in de zwarte straat.
- Vraag aan groep groen of een tegenprestatie misschien helpt. Jullie doen iets voor groep groen, waardoor groep groen toch een paar gele stenen wil.